

**XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TASVIRIY SAN'AT
O'QITISH TEXNOLOGIYALARI VA ULARNI JORIY ETISH
IMKONIYATLARI**

Ergasheva Dilnoza Raximjonovna

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Maqolada xorijiy oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy texnologiyalari tahlil qilinadi. Xususan, raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar, loyiha va muammoli yondashuvlar orqali o'quvchilarning ijodiy va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda ushbu texnologiyalarni O'zbekiston oliy ta'lim muassasalariga tatbiq etishning samarali yo'llari va cheklovlari muhokama qilinadi. Natijalar xorijiy tajribani milliy sharoitga moslashtirish orqali san'at ta'limini modernizatsiyalash va o'quvchilarning kreativ salohiyatini oshirish imkoniyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at ta'limi, oliy ta'lim, xorijiy tajriba, o'qitish texnologiyalari, raqamli texnologiyalar, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, O'zbekiston oliy ta'limi.

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at ta'limi nafaqat badiiy ko'nikmalarni shakllantirish, balki o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, estetik didi va zamonaviy amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Xorijiy oliy ta'lim muassasalarida san'at ta'limi jarayoni innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va raqamli vositalardan foydalangan holda tashkil etiladi. Bu yondashuv o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirish, balki amaliy faoliyat orqali mustaqil fikrlash va kreativ muammolarni hal etish imkonini beradi.

Xorijiy oliy ta'lim muassasalarida keng qo'llanilayotgan texnologiyalar – loyiha va muammoli ta'lim, interaktiv dars metodlari, multimedia va raqamli platformalardan foydalanish – o'quv jarayonini interaktiv va samarali qiladi. Shu bilan birga, baholash tizimlari ham jarayonni hisobga oluvchi va o'quvchilarni rag'batlantiruvchi shaklda tashkil etiladi, bu esa san'at ta'limining samaradorligini oshiradi.

O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at ta'limini modernizatsiyalash jarayonida xorijiy texnologiyalarni tanqidiy tahlil qilish va milliy sharoitga moslashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Bunda milliy madaniyat, an'anaviy san'at yo'nalishlari va mavjud pedagogik imkoniyatlar hisobga olinishi zarur. Mazkur

maqolada xorijiy oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan tasviriy san'at o'qitish texnologiyalari va ularni O'zbekiston sharoitida joriy etish imkoniyatlari ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi.

Xorijiy oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at ta'limi jarayoni innovatsion pedagogik texnologiyalar va zamonaviy metodlar asosida tashkil etiladi. Ushbu jarayonda nafaqat badiiy ko'nikmalarni shakllantirish, balki o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, amaliy qobiliyatlari va mustaqil fikrlash ko'nikmalari rivojlantiriladi. San'at ta'limi jarayonida o'quvchilar loyiha va amaliy mashg'ulotlar orqali o'z g'oyalarini ijodiy shaklda amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Xorijiy oliy ta'lim muassasalarida bunday yondashuv o'quvchilarning ijodiy va tahliliy salohiyatini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Loyiha asosida o'qitish metodikasi xorijiy oliy ta'lim tizimida keng qo'llaniladi. Ushbu metod o'quvchilarga muayyan mavzu bo'yicha mustaqil izlanish olib borish, san'at asarlarini yaratish va ularni tahlil qilish imkonini beradi. Loyiha jarayonida o'quvchilar nafaqat ijodiy mahsulotni yaratadilar, balki o'z ishini tanqidiy baholash, rivojlantirish va takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu yondashuv ularni muammoli vaziyatlarni hal etishga, mustaqil qarorlar qabul qilishga va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga o'rgatadi.

Muammoli ta'lim metodlari xorijiy oliy ta'lim muassasalarida san'at ta'limining ajralmas qismi sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu metod o'quvchilarda savol berish, tahlil qilish va o'z fikrini asoslab berish ko'nikmalarini shakllantiradi. Tasviriy san'at darslarida muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilar estetik masalalarni hal etishga, san'at asarlarini tanqidiy baholashga va amaliy faoliyat orqali bilimlarni mustahkamlashga o'rganadilar. Shu bilan birga, bu metod o'quvchilarni jamoada ishlashga, o'z fikrini boshqalar oldida himoya qilishga o'rgatadi.

Xorijiy oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at o'qitishda fanlararo integratsiya keng qo'llaniladi. San'at darslari tarix, adabiyot, falsafa, texnologiya va axborot-kommunikatsiya fanlari bilan uzviy bog'liq holda olib boriladi. Bunday integrativ yondashuv o'quvchilarga san'atni alohida fan sifatida emas, balki jamiyat va madaniyat bilan bog'liq tizim sifatida o'rganish imkonini beradi. Fanlararo integratsiya o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi, ularning estetik va analitik tafakkurini rivojlantiradi, shuningdek ijodiy salohiyatini mustahkamlaydi.

Raqamli texnologiyalar xorijiy oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at ta'limining ajralmas qismiga aylangan. Grafik dizayn, raqamli rasm, animatsiya, 3D-modellashtirish va multimedia vositalari orqali o'quvchilar zamonaviy san'at

yoʻnalishlarini oʻrganadilar. Virtual galereyalar, interaktiv dasturlar va onlayn platformalar oʻquvchilarga sanʼat asarlarini tahlil qilish, oʻz ijodiy ishlarini namoyish qilish va global sanʼat maydonida oʻz oʻrnini topish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar oʻquvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini rivojlantiradi va ularni zamonaviy sanʼat tendentsiyalari bilan tanishtiradi.

Baholash tizimi xorijiy oliy taʼlim muassasalarida jarayonni hisobga oluvchi va ragʻbatlantiruvchi shaklda tashkil etiladi. Oʻquvchilarning ijodiy ishlari faqat yakuniy natija bilan baholanmaydi, balki izlanish, rivojlanish va ijodiy jarayon bilan ham koʻrib chiqiladi. Formativ baholash, refleksiya va oʻz-oʻzini baholash usullaridan foydalanish oʻquvchilarda oʻz faoliyatini tahlil qilish, xatolardan oʻrganish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish koʻnikmalarini shakllantiradi. Bu yondashuv oʻquvchilarda oʻziga ishonchni oshiradi va ularni erkin ijod qilishga undaydi.

Xorijiy tajribani Oʻzbekiston oliy taʼlim muassasalariga tatbiq etish jarayoni tanqidiy va tizimli yondashuvni talab qiladi. Bunda milliy madaniyat, anʼanaviy sanʼat yoʻnalishlari, taʼlimning mavjud resurslari va oʻqituvchilarning kasbiy tayyorgarligi hisobga olinishi zarur. Loyiha va muammoli metodlarni Oʻzbekiston sharoitida tatbiq etish orqali oʻquvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, sanʼat darslarini interaktiv va zamonaviy qilish mumkin.

Raqamli texnologiyalarni bosqichma-bosqich joriy etish ham muhimdir. Grafik dizayn, raqamli rasm va animatsiya vositalari yordamida oʻquvchilar oʻz ijodiy ishlarini yanada interaktiv va zamonaviy shaklda yaratish imkoniyatiga ega boʻladilar. Shuningdek, virtual galereyalar va onlayn platformalardan foydalanish oʻquvchilarga global sanʼat maydonida ishtirok etish va oʻz ishlarini namoyish qilish imkonini beradi.

Oʻzbekiston oliy taʼlim muassasalarida xorijiy tajribani tatbiq etishda oʻqituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni oʻrganish va amaliy faoliyatda qoʻllash muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, baholash tizimini ragʻbatlantiruvchi va jarayonni hisobga oluvchi shaklga oʻzgartirish oʻquvchilarning ijodiy erkinligini taʼminlaydi va sanʼat taʼlimining samaradorligini oshiradi.

Umuman olganda, xorijiy oliy taʼlim muassasalarida tasviriy sanʼat oʻqitish texnologiyalari oʻquvchilarning ijodiy va amaliy salohiyatini rivojlantirish, taʼlim jarayonini interaktiv va samarali tashkil etish, shuningdek pedagogik jarayonning sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiyalarni Oʻzbekiston oliy taʼlim muassasalariga moslashtirish orqali sanʼat taʼlimi mazmunini boyitish, zamonaviy

talablarga moslashtirish va o'quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini kengaytirish mumkin.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xorijiy oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'atni o'qitish zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar, loyiha va muammoli yondashuvlar asosida olib boriladi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, amaliy ko'nikmalari va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar, virtual galereyalar va multimedia vositalari san'at darslarini interaktiv va samarali qiladi, o'quvchilarning zamonaviy san'at yo'nalishlarini o'rganish imkoniyatini oshiradi.

O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida xorijiy tajribani tatbiq etish jarayonida milliy madaniyat, san'at an'analari va ta'lim resurslarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Loyiha va muammoli metodlarni tatbiq etish, fanlararo integratsiyani kuchaytirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va rag'batlantiruvchi baholash tizimlarini qo'llash san'at ta'limining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va pedagogik jarayonni modernizatsiyalash imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, xorijiy oliy ta'lim muassasalarida tasviriy san'at o'qitish texnologiyalarini O'zbekiston sharoitiga moslashtirish san'at ta'limini modernizatsiyalash, o'quvchilarning kreativ salohiyatini kengaytirish va ta'lim sifatini oshirishda muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Eisner E. **The Arts and the Creation of Mind**. – New Haven: Yale University Press, 2002.
2. Winner E., Goldstein T., Vincent-Lancrin S. **Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education**. – Paris: OECD Publishing, 2013.
3. UNESCO. **Road Map for Arts Education**. – Paris: UNESCO, 2006.
4. Sahlberg P. **Finnish Lessons: What Can the World Learn from Educational Change in Finland?** – New York: Teachers College Press, 2011.
5. Shavdirov S. A. **Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons** // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №1. – B. 131–134.
6. Shovdirov S. A. **Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari** // Inter education & global study. – 2024. – №1. – B. 8–14.

7. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. **Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in the Process of Teaching Fine Arts** // International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – №3. – B. 60–66.
8. Qodirov B. **Tasviriy san’atni o‘qitish metodikasi.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
9. Karimova N. **San’at ta’limida innovatsion pedagogik yondashuvlar.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.